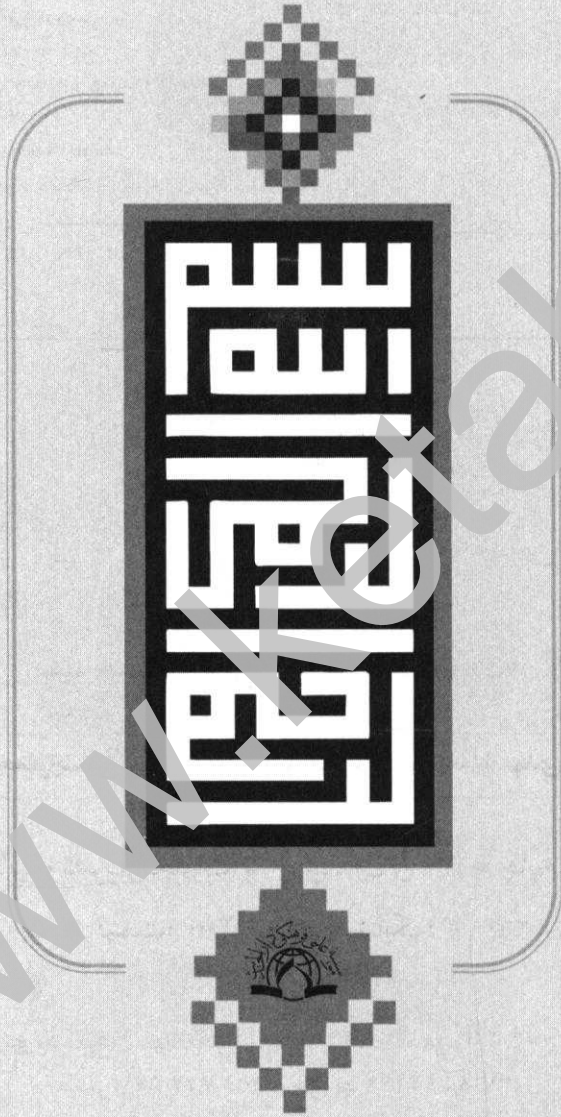

1174

۵۰۰
۱
۱۵۲
بکتاب

سرشناسه: طالقانی، سید حسن، ۱۳۵۵ -

عنوان و نام پدیدآور: تاریخ کلام / سید حسن طالقانی؛ به سفارش دانشگاه قرآن و حدیث، مرکز آموزش الکترونیکی، موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث.
مشخصات نشر: قم - مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۱۵۲ ص.

فروست: متون آموزشی مرکز آموزش الکترونیکی؛ درس گفتار ۳۹.

ISBN: 978 - 622 - 207 - 032 - 8

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

موضوع: کلام -- تاریخ

موضوع: *Islamic theology -- History

موضوع: کلام

موضوع: Islamic theology

شناسه افزوده: دانشگاه قرآن و حدیث، مرکز آموزش الکترونیکی

شناسه افزوده: موسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر

ده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۲۲/ط۲/۸/۲۰۰ BPT

رده‌بندی ده‌رقمی: ۲۹۷/۴۹

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۵۱۸۰۲۳

تاریخ کلام

سید حسن طالقانی (مدرس دانشگاه قرآن و حدیث)

ارزیاب: محمد جعفر رضایی	ویراستار: صدیقه فروزنا	صفحه‌آرا: مهدی خوش‌رفتار اکرم
-------------------------	------------------------	-------------------------------

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث • چاپ: اول / ۱۳۹۷ • چاپخانه: دارالحدیث

شمارگان: ۵۰۰ • قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان • شابک: 978 - 622 - 207 - 032 - 8

محل پخش

دفتر مرکزی: قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵ تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۲۳

فاکس: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۷۱ / ص. پ ۴۴۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹ تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۴۵

شهری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) صحن کاشانی تلفن: ۵۵۹۵۲۸۶۲

<http://darolhadith.ir>

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

درس
گفتار
۳۹

مستون آموزشی مرکز آموزش لکترونکی

مباحث کلام

سید حسن طالقانی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه قرآن و حدیث
مرکز آموزش لکترونکی

سخن‌متنا»

«متنا» عنوان مجموعه «متون تدوینی نشر مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث» است. این متون از آغاز تأسیس مرکز - سال ۱۳۸۳ - تاکنون به عنوان منابع درسی دانشجویان در مقاطع کارشناسی و ارشد همواره تدریس شده است. بخشی از متون آموزشی مرکز، توسط ناشران دانشگاهی مانند سمت، منتشر شده است، از سال ۱۳۹۵ مرکز تصمیم گرفته همه منابع درسی را به دو صورت ذیل آماده و منتشر نماید:

❦ درس نوشتار ❦

این اصطلاح به معنی اصلاح می‌شود که استاد افزون بر تدریس، مطالب دروس قلمی نیز می‌دهد.

❦ درس گفتار ❦

این عنوان به بخشی از جزوات آموزشی مرکز اطلاق می‌شود که به جهت فقدان متن مکتوب یا منبع مقبول برای آن ماده درسی، همان‌گفتار استاد در تولید بسته‌های درسی چندرسانه‌ای، ساده و پس از بازنویسی و تغییرات ویرایشی، برای تسهیل در مطالعات و آزمون، به صورت موقت منتشر می‌شود. امید است صاحبان این آثار فرصت یابند تا این درس‌گفتارها را به کتاب‌های منقح تبدیل نمایند.

شایان ذکر است که با توجه به فقر منابع در موضوعات کتاب‌ها و نگاه‌های نو صاحبان آثار، بسیاری از این جزوات در مرکز معتاد دانشگاهی و حوزوی در حال تدریس است.

از خوانندگان گرامی به جهت برخی کاستی‌های احتمالی در ویرایش و یا استنادها، که از ناحیه مرکز - و نه صاحبان آثار - رخ داده، صمیمانه عذرخواهیم.

فهرست مطالب

درس اول: کلیات (۱) (تعریف تاریخ کلام)

۱۱	درآمد
۱۲	نسبت تاریخ کلام با دانش تاریخ و دانش کلام
۱۲	الف - نسبت تاریخ کلام با دانش کلام
۱۳	ب - نسبت تاریخ کلام با دانش تاریخ
۱۴	روش‌های مختلف در مطالعات تاریخ کلام
۱۴	۱. مطالعات شخصیت‌محور
۱۵	۲. مطالعات مکتب‌محور
۱۶	۳. مطالعات موضوع‌محور
۱۷	هدف مطالعات تاریخ کلام

درس دوم: کلیات (۲) (تعریف و تاریخچه پیدایش علم کلام)

۱۹	تعریف دانش کلام
۲۲	مراحل و ادوار تاریخ کلام
۲۵	نامگذاری دانش کلام

درس سوم: مراحل تطور کلام اسلامی

۲۸	ادوار تاریخ کلام
۲۹	مرحله اصالت و استقلال
۳۱	الف - دوران پیدایش و شکل‌گیری مباحث کلامی
۳۱	ویژگی‌های دوره پیدایش
۳۲	ب - دوره تکوین کلام نظری

- ۳۲ ویژگی‌های دوره کلام نظری
- ۳۳ ج - دوره تدوین نظام‌های جامع کلامی
- ۳۳ ویژگی‌های دوره تدوین نظام‌های جامع
- ۳۵ مرحله رقابت و اختلاط
- ۳۶ مرحله ادغام و استحاله
- ۳۷ مرحله احیا و نوسازی علم کلام

درس چهارم: پیدایش و شکل‌گیری کلام در قرن اول

- ۴۰ نخستین مسأله‌های کلامی
- ۴۱ الف - مسئله امامت و رهبری جامعه اسلامی
- ۴۲ ب - مسئله انسان و کفر
- ۴۳ ج - مسئله نبوت و قدر و ارتباط آن با اختیار انسان
- ۴۴ د - مسئله صفات الهی

درس پنجم: کلام غیر امامیه در دوران نظریه‌پردازی (پیدایش و تاریخ معتزله)

- ۴۸ مکتب کلامی معتزله
- ۵۰ دوره‌های مختلف فکری در جریان معتزله
- ۵۲ انشعاب‌ها و شاخه‌های معتزله
- ۵۴ اندیشه‌های کلامی معتزله

درس ششم: کلام غیر امامیه در دوران نظریه‌پردازی (عقاید معتزله)

- ۵۸ اصول عقاید معتزله
- ۵۸ اصل اول: توحید
- ۶۱ اصل دوم: عدل
- ۶۳ اصل سوم: وعد و وعید
- ۶۵ اصل چهارم: منزله بین المنزلتین
- ۶۵ اصل پنجم: امر به معروف و نهی از منکر

درس هفتم: کلام اهل سنت از قرن چهارم تا نهم (تاریخ و عقاید اشاعره)

- ۷۰ مکتب کلامی اشاعره

۷۲	مهم‌ترین دیدگاه‌های اشعری
۷۲	صفات خبریه
۷۲	رابطه ذات و صفات
۷۳	کلام الهی و خلق قرآن
۷۳	رؤیت خدا
۷۴	حسن و قبح افعال
۷۴	جبر و اختیار
۷۴	ایمان و کفر
۷۵	متکلمان بزرگ اشاعره

درس هشتم: کلام اهل سنت از قرن چهارم تا نهم (تاریخ و عقاید ماتریدیه)

۷۹	مکتب کلامی ماتریدیه
۸۰	منابع و راه‌های شناخت
۸۲	صفات خبریه
۸۲	رابطه ذات و صفات
۸۳	حسن و قبح افعال
۸۳	جبر و اختیار
۸۴	ایمان و کفر
۸۴	متکلمان مشهور ماتریدی

درس نهم: کلام امامیه، ریشه‌ها و نخستین جوانانها (مدرسه کلامی مدینه)

۸۷	تعریف مدرسه
۸۹	شواهدی بر وجود مدرسه مدینه
۹۲	دوره‌های فکری

درس دهم: کلام امامیه، دوره نظریه‌پردازی (مدرسه کلامی کوفه)

۹۵	مدرسه کلامی کوفه
۹۷	دو جریان مختلف فکری، در مدرسه کوفه

درس یازدهم: کلام امامیه، دوران شکل‌گیری جوامع کلامی (مدرسه کلامی قم)

۱۰۳	مدرسه کلامی قم
-----	----------------

- ۱۰۳..... پیشینهٔ مدرسهٔ قم
 ۱۰۵..... اختصاصات و ویژگی‌های مدرسهٔ قم

درس دوازدهم: کلام امامیه، دوران شکل‌گیری جوامع کلامی (مدرسهٔ کلامی بغداد)

- ۱۱۱..... مدرسهٔ کلامی بغداد
 ۱۱۳..... زمینه‌های شکل‌گیری مدرسهٔ کلامی بغداد
 ۱۱۵..... ویژگی‌های مدرسهٔ کلامی بغداد

درس سیزدهم: کلام امامیه (مدرسهٔ کلامی ری)

- ۱۲۱..... مدرسهٔ کلامی ری
 ۱۲۲..... جریان‌های کلامی مدرسهٔ ری
 ۱۲۴..... ویژگی‌های مدرسهٔ ری
 ۱۲۵..... افول مدرسهٔ ری

درس چهاردهم: کلام امامیه (مدرسهٔ کلامی حله)

- ۱۲۸..... مدرسهٔ کلامی حله
 ۱۲۹..... جریان‌های فکری مدرسهٔ حله
 ۱۲۹..... جریان محدث متکلمان
 ۱۳۰..... جریان عقل‌گرای قبل از خواجه
 ۱۳۱..... جریان عقل‌گرای پس از خواجه
 ۱۳۳..... ویژگی‌های مدرسهٔ حله

درس پانزدهم: کلام امامیه، دوران انحطاط (مدرسهٔ کلامی اصفهان)

- ۱۳۶..... ریشه‌های شکل‌گیری مدرسهٔ اصفهان
 ۱۳۷..... مدرسهٔ کلامی اصفهان
 ۱۳۸..... جریان‌های کلامی مدرسهٔ اصفهان
 ۱۳۸..... جریان محدث متکلمان
 ۱۳۹..... جریان کلام عقلی
 ۱۳۹..... جریان کلام فلسفی

درس شانزدهم: کلام امامیه در دوران معاصر

۱۴۴.....	جریان های کلامی در دوران معاصر.....
۱۴۵.....	جریان فقیهان.....
۱۴۶.....	نوصدرائیان.....
۱۴۶.....	مکتب معارفی خراسان.....
۱۴۸.....	جریان روشنفکران.....
۱۵۰.....	فهرست منابع و مآخذ.....